

Robert Coravu, EVALUAREA INFORMAȚIILOR DIN MEDIUL ONLINE: NU CREDE ȘI CERCETEAZĂ, București, Editura Universității din București – Bucharest University Press, 2021, 164 p.

Recenzat de MANUELA ANGHEL
Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj
manuela.anghel@bjc.ro

Evaluarea informațiilor accesibile online reprezintă o temă de actualitate, o problematică de interes crescând în rândul specialiștilor din zona culturii informației. Printre aceștia se numără și autorul lucrării, cadru didactic universitar la Universitatea din București, având ca domenii de interes biblioteconomia, bibliotecile universitare, regăsirea și evaluarea informațiilor.

Chiar dacă este publicată la un interval destul de lung după *Intermediarul difuz*, volum semnat de același autor, în care a urmărit efectele la nivelul bibliotecilor universitare a coexistenței culturii tiparului și a culturii digitale, lucrarea, parte a colecției „Biblioteca științelor informării”, se înscrie în linia de interes a autorului, reprezentând rezultatul unei cercetări minuțioase în domeniul evaluării informațiilor.

Apărută într-un context în care un astfel de demers era necesar, aducând în fața cititorilor săi surse revelatoare, conștientizări și condiții *sine qua non* pentru oricine are acces la informații online, lucrarea își propune să se constituie într-un ghid de informare corectă, dar reușește mai mult – să construiască o punte, un instrument util pentru a scurta distanțele dintre specialiști și publicul larg. În acord cu rigorile stilului științific, informațiile și argumentele dezvoltate se bazează pe surse bibliografice relevante pentru tema prezentată, din literatura de specialitate românească, dar și din cea internațională. În ciuda faptului că este o lucrare științifică veritabilă, este departe de a se erija într-un material exclusiv pentru specialiști din domeniul științelor

informării, remarcându-se prin accesibilitatea ei și pentru publicul larg.

Cele două dimensiuni ale problematicii abordate, cea teoretică și cea practică, se conturează de-a lungul celor șase capitole din structura lucrării. Prima parte pune accentul pe configurarea unui cadru teoretic, în care delimitările conceptuale elucidează situațiile de lipsă de proprietate a termenilor, aducând niște clarificări necesare, iar cea de-a doua constituie ghidul practic propriu-zis pentru utilizatorii de informații online și pentru bibliotecari. Partea teoretică evită să devină o structură aridă de definiții și clasificări, printr-o permanentă raportare la aspecte practice.

Încă de la început, din primul capitol, intitulat *Contextul informațional actual*, este accentuată ideea că în societatea actuală, conectarea permanentă la internet, proliferarea mediei sociale au condus la o schimbare nu numai a mediului prin care se comunică, ci la o adevărată schimbare de paradigmă în comunicarea informațiilor, în care o filtrare eficientă a surselor este inexistentă, iar individul însuși devine filtrul „avalanșei de informații” căreia îi este expus. Internetul fiind foarte accesibil și foarte accesat, reprezentând „o sursă de informare atractivă atât pentru nativii, cât și pentru imigranții digitali”, educarea în vederea unei utilizări responsabile ar trebui să fie o preocupare constantă a societății noastre. Este absolut necesar să conștientizăm nevoia de a învăța să navigăm în acest „uriaș

depozit în care oricine poate lăsa orice”¹, așa cum definea internetul Tom Nichols, pentru că, după cum subliniază Robert Coravu, „fără o instruire care să urmărească dezvoltarea abilităților și dobândirea cunoștințelor necesare pentru evaluarea informațiilor disponibile în mediul online nu se poate profita pe deplin de beneficiile libertății de informare.” În ciuda neajunsurilor sale, internetul este actualmente un instrument indispensabil: „internetul, acest mediu blamat pentru eterogenitatea sa, pentru lipsa controlului și a organizării, facilitează în același timp și diseminarea la nivel global a informațiilor științifice și, în general, accesul la informații de calitate”, arată autorul.

Cel de-al doilea capitol, *Informația – bază a deciziei. Riscuri asociate*, se axează pe modul în care proliferarea informațiilor incorecte accesibile online, în diferite domenii, poate crea efecte la nivel individual sau la nivel colectiv, pe conștientizarea manierei în care informația primită poate afecta siguranța receptorului ei: „există domenii ale activității umane în care deciziile luate pe baza unor informații incorecte, incomplete, scoase din context sau prezentate tendențios pot avea efecte grave, provocând daune semnificative sau tragedii”.

Elementele de bază pentru evaluarea informațiilor sunt cuprinse în cel de-al treilea capitol, *Fundamentele evaluării informațiilor*. Aceasta presupune aprecierea calității lor, prin prisma multiplelor dimensiuni decelate prin raportare la diferite criterii de clasificare. În cadrul aceluiași capitol este detaliat procesul de evaluare a informațiilor din perspectiva componentelor sale, a factorilor contextuali care îl influențează. Tot aici, o secvență importantă este constituită de prezentarea aspectelor psihologice, a căror conștientizare poate reprezenta un mod de a lupta

eficient împotriva dezinformărilor. Subcapitolul despre gândirea critică, în care aceasta este pusă în relație cu evaluarea informațiilor, prilejuiește scoaterea în evidență a ambelor abilități ca dimensiuni definitorii pentru cultura informației și se află în conexiune directă cu îndemnul din subtitlul cărții „Nu crede și cercetează”. În spiritul adevărului și al obiectivității, tot aici este tratat și aspectul limitărilor evaluării informațiilor.

În cadrul capitolului al patrulea, *Evaluarea informațiilor din mediul online*, se pornește de la câteva caracteristici importante ale comunicării în acest mediu, relevante în măsura în care fac evaluarea informațiilor online mai dificilă, pentru a se continua cu tipologia informațiilor incorecte și cu modalitățile lor de diseminare. Procesul de diseminare a informațiilor incorecte este prezentat cu elementele și fazele lui. Nu în ultimul rând, sunt cuprinse într-un subcapitol și strategii, metode și instrumente eficiente pentru informarea corectă.

Axându-se pe receptor și pe mesaj, cel de-al cincilea capitol, *Ghid pentru evaluarea informațiilor din mediul online*, aduce în fața cititorului comportamente care facilitează evaluarea informațiilor. Sunt evidențiate, de asemenea, aspectele care ar trebui să reprezinte semnale de avertizare cu privire la calitatea informațiilor, sunt delimitate modalitățile de evaluare în funcție de tipul informațiilor, diferitele perspective din care se poate face evaluarea unui mesaj și modalitățile de a acționa în momentul identificării unor informații incorecte, pentru a evita o și mai largă răspândire a acestora.

Ultimul capitol, *Rolul bibliotecilor în evaluarea informațiilor*, scoate în evidență diferitele modalități prin care bibliotecile pot contribui nu numai la educarea pentru folosirea tehnologiilor informației și comunicării, ci și la educarea pentru

¹ Tom Nichols, *Sfârșitul competenței: discreditarea experților și campania împotriva cunoașterii tradiționale* (Iași: Polirom, 2019), 128.

evaluarea corectă a informațiilor. De o importanță aparte ar fi, în viziunea autorului, dezvoltarea unor programe dedicate în special tinerilor, „astfel încât *nativ digital* să nu devină sinonim cu *naiv digital*”.

Lucrarea rămâne până la final fidelă scopului inițial, acela de a oferi un ghid pentru utilizarea informațiilor disponibile online. La succesul acestuia contribuie un element important din structura cărții, constituit de anexele care rețin și aduc în fața cititorului resurse electronice utile pentru evaluarea informațiilor online atât în limba română, cât și în alte limbi, teste, tutoriale și, nu în ultimul rând, jocuri utile pentru bibliotecarii sau cadrele didactice care lucrează cu tineri, pentru care dimensiunea ludică produce efecte remarcabile în învățare.

Privind cartea ca întreg, se conturează o succesiune logică, de la aspectul general al contextului actual, către specificul evaluării informațiilor, elementele constitutive

completându-se pentru a construi o imagine cât mai clară asupra a ceea ce înseamnă mediul online și receptarea informațiilor în acest mediu, fără a avea însă pretenția exhaustivității.

Lectura îi dezvăluie cititorului o construcție echilibrată, bine documentată, obiectivă, având în centru o poziționare echidistantă, din care răzbate ideea că informațiile online reprezintă forme ale progresului tehnologic, parte din viața noastră, presupunând adaptare și, cel mai important, responsabilitate, fie că rămânem simpli receptori, fie că devenim parte din procesul de diseminare a informațiilor receptate.

Este o carte utilă bibliotecarilor, constituind un real punct de plecare pentru cei dornici să se implice în educarea utilizatorilor bibliotecii, dar și tuturor utilizatorilor de informații online, orientați către autoperfecționare.